

Epistel 89 – Fordærvet smag i kærlighed

Fra Ludvig Holbergs EPISTLER, 1748

Til * *

Du undrer dig over, at en så pæn ung kvinde som N. N. har kunnet elske M. M., og gifte sig med en så dårlig person, som man ikke kan sige andet om, end at han er en af de største tobaksrygere her i landet. Jeg derimod, undrer mig ikke over det; det kan faktisk være derfor, hun har fattet kærlighed til ham. Thi man ser jo, at mange bedre kan lide røget kød end fersk kød; på samme måde, at mange fatter kærlighed for det, som andre hader.

10 Jeg vil komme med to mærkelige eksempler: Et nyt og et gammelt.

En fornem ung kvinde, som hed Hipparchia¹, forelskede sig i den usle kyniker², filosofen Krates fra Theben³, og foretrak ham frem for alle mulige kønne, fornemme og rige bejlere. Ja, hendes elskov gik så vidt, at hun sagde til sine forældre, at hvis hun ikke måtte få Krates som mand, så ville hun tage livet af sig selv. Forældrene bad Krates om, at han ville råde hende fra det, hvilket han også gjorde. Men alle hans formaninger var forgæves – han viste hende sine pjalter og sin elendighed og sagde, hun så måtte være klar til at føre samme fattige og usle liv, hvis hun ville være hans kone. Det afskrækkede ikke Hipparchia, som iførte sig lignende pjalter og gik omkring som en stodder sammen med Krates og levede som ham og tillærte sig alle de uanstændige vaner og underkastede sig al den hån og foragt, som den kyniske filosofi fører med sig.

25 Et andet eksempel er fra vor tids historie, en højadelig dame, som følte en kæmpe afsky for sin første mand, skønt han var blandt de fornemmeste og mest galante herrer i landet. Det stod på indtil skilsmissen, hvorefter hun

¹ Hipparchia: levede i Grækenland, cirka 300 f.Kr.

² kynisme: her: en filosofisk retning, som lagde vægt på bl.a. et liv helt uden materiel luksus.

³ Krates fra Theben: Græsk filosof (365 f.Kr.-285 f.Kr.)

indgik et nyt ægteskab, som også endte ulykkeligt. Endelig blev hun gift en tredje gang med en helt almindelig sømand, som hun – på trods af, at han daglig behandlede hende dårligt – sagde, hun levede langt mere lykkeligt sammen med.⁴ Jeg har selv hørt det fra hendes egen mund, da jeg var i hendes hus, som var ved et færgested på Falster, samtidig med at han var i fængsel for en ugering. Så det ser altså ud til, at det, som kunne være afskyeligt for andre, var en gnist til elskov og fornøjelse for hende.

Jeg kunne komme med flere andre eksempler på sådan dårlig smag; men jeg vil nøjes med disse to. Jeg undrer mig derfor ikke, når jeg hører om sælsomme ægteskaber. Thi det er med dem, som det er med mad og drikke, hvor een finder vellyst i det, som de fleste andre væmmes ved.

Derfor siger man, at folks forskellige smag gør, at alle unge kvinder bliver gift, al mad spist, og alle bøger læst.

Jeg forbliver evigt Deres meget ydmyge og meget lydige tjener

⁴ Her refereres til Marie Grubbe (1643-1718), som har været portrætteret af adskillige forfattere gennem litteraturhistorien.